

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30
Sobotna izdaja:
celeotno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo; neprankirana pisma se ne sprejemajo. Urednišča telefon 50, upravnih 328.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sarajevo 7.563, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.

Položaj.

Izvzemši Ljubljano so volivne priprave v Sloveniji toliko napredovali, da imamo že nekaj jasno sliko o razvrstitvi različnih strank pri bodočih volitvah. Samostojni demokrati in radikali bodo skupaj vozili; istotako samostojneži, komunisti in narodni socialisti; socijaldemokratske frakcije bodo nastopile skupno; Hrvati vložijo svojo listo, v njihovi službi se nahajajo Prepeluhoveci.

Vodstvo Narodno-radikalne stranke v Belgradu se topot ne briga mnogo za svoje pristaše v Sloveniji. Javna tajnost je, da se po volitvah misli Pribičevič-Zerjavova stranka inkorporirati radikalni stranki. Vodstvo v Sloveniji naj bi se prepustilo Zerjavovcem in za to radikalna stranka nima interesa, da še enkrat galvanizira svoje somišljenike po Slovenskem za samostojni nastop, neposredno predno jih odda ne ravno najnežnejšim Zerjavovim pestem. Pribičevič uvideva, da ga nič ne loči od Pašića, ker se velesrbske tendenze oben polnoma krijojo, na druge ideje pa itak niti Pašić niti Pribičevič nikdar nista poglagala posebne važnosti.

Na prvi hip bolj nerazumljiva je volivna kooperacija samostojnežev, komunistov in narodnih socialistov. Samostojna barka se potaplja. Stranka je v razkroju. Ni bilo človeka, ki bi ji ustvaril lastno strankino ideologijo in za to so bili že odavnina zapisani smrti. Tudi narodno socialistična stranka je mrtva, se zasveti kakor ugašajoča iskra še samo ob volitvah. Sicer je nismo nikjer več videli in čutili. Povsod se mrtveci zbirajo v totenkamrah, predno se položijo v grob. Zakaj torej pri nas ne? Srbsko vodstvo komunistične stranke v Belgradu je svojim slovenskim pristašem zaukazalo, da morajo z mrtvimi v volitve. Samo ljubi Bog zna, zakaj. Tudi komunisti na Slovenskem tega ne uvidijo.

Socialdemokratske stranke so v vseh državah po vojski veliko trpele, ker svojih papirnatih programov niso znale izvesti v življenje. Pokazale so svojo popolno nesposobnost. Za to je ugled voditeljev mahoma sedel in stranke so se cepile. Tudi pri nas! A dočim se drugod voditelji v vsemi silami pehajo, da pridejo zopet v ospredje, so pri nas ozvoljeni zapustili strankine vrste in šli zaporedoma med najgrške kapitaliste. Stranka se zbira in ujedinjuje v eno fronto, a drobci ne ubogajo. Tudi tokrat ni nobenega poleta v teh strančicah in frakcijah. Vse je nezadovoljno, malodusno.

Radić je tokrat sam zajahal magarca in prišel na Slovensko. Zavojevati hoče v svoji lastni osebi Slovence za svojo hrvatsko republiko. Prekmurje hoče na vsak način za Hrvate. Potrebuje pa tudi radi tege mnogo poslavcev, da si lahko z njihovimi dnevnicami plačuje svojo razkošno palaco, katero je letos kupil za 50 milijonov kron od veleindustrije Prpića. Pomaga mu na Slovenskem Prepeluh. Pred par leti je še bil socialdemokrat. Mogoče je še tudi danes in všeče Hrvate in Slovence za nos. Osebne škode nima nikdar. Radić si na Slovenskem ne bo priboril lavorik in bo moral teper zopet odrinuti na Hrvatsko nazaj.

In Slov. Ljudska Stranka? Ž njo gre slovenski narod. Brez razlike stanov, okrajev in strank. In to je dovolj! V stranki je enodušnost kakor vselej, kadar stoji pred velikimi dogodki. In ta enodušnost všeče seboj tudi tiste, ki so sicer drugega mišljenja. Bliža se dan velike odgovornosti in ves narod se zbira okoli zastave Slov. Ljudske stranke.

SPORAZUM MED JUGOSLAVIJO IN TURČIJO.

Carigrad, 18. decembra. (Izv.) V Angori pride v kratkem posebno odposlanstvo kraljevine SHS, da se pogaja s Turčijo o podpisu v Lausanni med antanto in Turčijo sklenjene mirovne pogodbe, ki jo je Jugoslavija doslej še ni podpisala. Če pride do sporazuma v tem vprašanju, je verjetno, da skleneta obe državi posebno zavezniško pogodbo.

POTOVANJE PREDSEDNIKA FRANCOSKE REPUBLIKE.

London, 18. decembra. (Izv.) Poljski listi poročajo, da bo predsednik francoske republike Doumergue koncem februarja l. 1925. obiskal Varšavo in Prago.

Snovanje načrtov za preganjanje opozicije.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Kakor doznavamo, pripravljajo v vladnih krogih akcijo proti HRSS. Vlada se trudi na razne načine, da bi dala v javnosti svojim sklepom o preganjanju HRSS večji pomen. Tako je v »Reči« objavljen dokument, katerega je publicirala, kakor pravi »Reč«. III. internacionala in ki vsebuje 22 točk o sklepih, ki so jih napravili zastopniki HRSS in zastopniki internationale. Od strani internationale so podpisani Zinovjev in Smirnov, od strani HRSS pa Radič in Avgust Košutč. — Gotovo je, da je ta dokument Pribičevičeve »Reče« ponaren. — Te dni se bo vlada v vprašanju postopanja proti HRSS končno odločila. Zdi se, da je pri vladu stvar dozorela in da si je izkristalizala idejo o razpustu HRSS.

Da bi preganjanje opozicije ne vplivalo donia, zlasti pa v inozemstvu prehudo, zato iščejo režimovci za to preganjanje navideznih povodov. Dejstvo je, da so vse zapadne države, ne izvzemši Francije, začele zadnje tedne pozornejo motriti gibanje boljševiške propagande. Zato se zdi gospodom PPŽ režima najenostavnje in za javnost najboljše slepilo sredstvo, opozicijo in njeni borbi označati kot — boljševiško, oziroma kot pobornico boljševiških idej. To se bo takoj videlo v režimskem časopisu, v katerem bo začelo kar mrgoleti boljševiških obdobjev. Vsaka nezadovoljnost s PPŽ režimom, vsaka kritika škandaloznih razmer bo proglašena kot boljševiški pojavi ali kot propaganda za boljševizem in defetizem.

Kandidatni spori v radikalni stranki.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Glavni odbor radikalne stranke je razpravljal o sporu v volivnem okrožju Vranje. Razprava se nadaljuje na jutrišnji seji. Odobrenih je več nosilcev list, tako Pašić za Belgrad in Srem, Stojadinovič za spodnji, Ninčić za zgornji Banat, Spalajkovič za Travnik, Laza Markovič za Hercegovino itd.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Med radikali se spori širijo na vseh straneh. V vranjskem okrožju je prišlo do spora med doseđanjima poslancema Veljo Kotićem in Milutinom Dragovićem. Misli se, da bosta v vranjskem okrožju vloženi dve radikalni listi.

IZ DAVIDOVIČEVE STRANKE.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) V Belgradu je postavljen za nosilca demokratske liste Ljuba Davidovič.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Na seji izvrševalnega odbora demokratske stranke so razpravljali o tekočih zadevah. Odobrena je kandidatura Radoslava Agafanoviča kot nosilca liste v požeški županiji na Hrvatskem.

DR. IVANIĆ V ZAGREBU.

Zagreb, 18. decembra. (Izv.) Danes se je mudil v Zagrebu dr. Momčilo Ivanić. Dopolne se je razgovarjal z dr. Lorkovićem, popoldne pa z dr. Mačkom in ostalimi člani predsedstva HRSS. Vaš dopisnik je vprašal dr. Ivanića za razpoloženje v južni Srbiji in Macedoniji. Dr. Ivanić je odgovoril, da je razpoloženje za nedovisne radikale izvrstno. — Zvečer se je dr. Ivanić odpeljal v Belgrad.

POGAJANJA MED TIPOGRAFI IN LASTNIKI TISKARNA.

Zagreb, 18. decembra. (Izvirno.) Nocoj bo najbrže padla odločitev, če pride do tiskarskega štrajka ali ne. Danes dopoldne so se vršila tozadovna pogajanja, ki pa so bila brezuspešna. Zvečer so se pogajanja nadaljevala in ob tem času še trajajo. Kakor je vaš dopisnik zvedel, so lastniki tiskarn pristali na to, da se sedanji tarif podaljša do septembra 1925, delegati tipografov pa vztrajajo na tem, da se ima tarif podaljšati do 31. decembra 1925. Nastal pa je nov spor radi nameščenja tipografov. Lastniki tiskarn zahtevajo v tem oziru svobodno roko, kar pa tipografi odločno odklanjajo. Če nočoj ne pride do sporazuma, ni izključeno, da bo v Zagrebu štrajk izbruhnil že v pondeljek. V Zagrebu bosta delali uradna tiskarna »Narodnih Novin« in pa tiskarna »Tipographia«.

SESTANEK BORZNIH TAJNIKOV.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Na sestanku borznih tajnikov so razpravljali o uzansah vseh borz z efekti, devizami in valutami in napravili več sklepov. Ministra za trgovino bodo prosili, da se čimpreje napravi zakon o borzah za vso državo.

POMORSKA UPRAVA.

Beograd, 18. dec. (Izv.) V prometnem ministrstvu se dela na to, da preide pomorska uprava, ki ima po svoji nalogi najobširnejši trgovski značaj, pod kompetenco trgovinskega ministrstva.

NAČRT ZA KONZULARNO SLUŽBO.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) V konzularnem oddelku zunanjega ministrstva izdejajo načrt za delovanje naših konzulatov.

SOVJETSKI POSLANIK V ALBANIJI.

Tirana, 18. dec. (Izv.) Sem je prispev poslanik sovjetske Rusije major rdeče armade Krakovecki.

Cene inseratom:

Enostolna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3— in 4—,
oglasi v uredniškem delu
vrstica po Din 6—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvzemši
ponedeljek in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.
Poštnina plačana v golovini.

in tretje internacionale pa je reklo, da ne more ločiti vlade od organizacije. Proti rovarenju komunistične organizacije pa bo nastopala češka vlada po zakonu.

FRANCIJA PROTI KOMUNISTOM.

Pariz, 18. decembra. (Izv.) Herriot je sprejel na svojem stanovanju ministra notranjih zadev, policijskega ravnatelja in načelnika pariške police. Posvetovali so se o korakih, kako bi preprečili nadaljnje nameravane komunistične manifestacije.

PROTI DRAGINJI NA POLJSKEM.

Varšava, 18. dec. (Izv.) Vlada je znatno znižala tovornino na najvažnejša živila, izvozno carino na žito, moko in mast pa je dvignila, da prepreči nadaljni porast draginje doma.

AFERE NA ČESKEM.

Praga, 18. dec. (Izv.) Policija je izselila zopet nov velik škandal pri kupčiji s špiritem. Neka tvorница za izdelovanje lača, ki je prejemala špirit brez davka, ga je prodajala dalje v ogromnih množinah.

VZNEMIRJENOST V TURČIJI.

London, 18. decembra. (Izv.) »Times« poročajo iz Carigrada, da je turško časopisje zelo vznemirjeno vsled obiskov Chamberlaina v Parizu in v Rimu in pozivajo prebivalstvo na složen nastop proti skupnemu sovražniku.

HUDA ZIMA V AMERIKI.

Ottawa, 18. decembra. Nekaj dni je v celi Kanadi nastopal silen mraz. V Ottawi sami imajo 27 stopinj mrazu.

Mednarodni pol. položaj in politika PPŽ režima.

Po odstopu Mac Donaldove vlade v Angliji se je mednarodni politični položaj precej izpremenil; zdi se, da ne ravno na boljše. Gospod Austen Chamberlain, minister konservativne vlade za zunanjje zadeve, ni ravno prevelik prijatelj Društva narodov, in zato je velikopotezni načrt voditelja delavske stranke, pa koterem naj bi medsebojni garancijski pakt med državami Društva narodov zasigural svetovni mir, padel zaenkrat v vodo. Gospod Chamberlain meni, da je Anglija dovolj močna, da izhaja brez takih pakrov, ki preveč vežejo njene roke; ako pa Francija rabi angleške pomoči, jo lahko dobri, seveda za gotovo ceno. Kajti Austen Chamberlain slovi kot star prijatelj francoskega naroda, zastonj pa Anglež v zunanjji politiki nicesar ne naredi, posebno, če je konservativac. Francija pa ima tudi velik interes na tem, da bodi z Anglijo roko v roki in ji za njeno prijateljstvo kaj plača, če sama kaj dobi. Ta prilika se ji pa nudi pravkar v Maroku, kjer je Abd el Krim pognal Spance iz njim pripadajoče obrežne cone do morja, tako da je ogroženo celo njihovo vkreanje v domovino. Daj si zlobni jezik trdi, da je Abd el Krim to storil s francoskim denarjem in topovi, se francoska vlada kaže vsled teh dogodkov jaka vznemirjeno, ker svobodni pas, ki si ga je osvojil Abd el Krim, po dosedanjih mednarodnih pogodbah, tičičih se Maroka, ni predviden, in ker bi Abd el Krim mogel ogroziti tudi francoski del dežele. Zaradi tega meni Francija, da ni izključeno, da bi morala v svrhu pomirjenja ta pas zasesti, kar pa seveda drugim velesilam ob Sredozemskem morju ne bi bilo všeč. Angliji je samo na tem, da se na nasprotnem obrežju Gibralтарa nihče ne ugnezdi, Italija bi to priliko rada uporabila, da »korigira« meje svojih afriških kolonij, torej, stvar je kakor nalač dozorela za pogajanja, pri katerih lahko za vsakega nekaj odpade. Angliji potem nihče ne bo delal sitnosti v Egiptu, oziroma v Sudanu. Na ta način se ustvari neka prisrčna antanta v vprašanjih sredozemskih interesnih sfer, ki seveda sega tudi del. Francija dobi večjo akcijsko svobodo napram Nemčiji, Anglija si zagotovi neutralnost Francije v zadevah, ki se tičejo odnosov med Anglijo in sovjetskimi republikami itd itd. Gospod Austen Chamberlain pa kot praktik skuša dosegati tudi to, da bodo evropske države začele odplačevati svoje dolgove Ameriki, oziroma, bolje rečeno, Angliji, ki zdaj edina iz-

ITALIJA.

BURNA SEJA RIMSKEGA PARLAMENTA.

Rim, 18. dec. (Izv.) Med razpravo o demisiji zborničnega podpredsednika Giunte je prišlo do burnih prizorov. Državni pravdnik je zahteval njegovo izročitev, fašisti pa so se izročiti silno upirali, tako da so vse pristaši Giolittija z glasnim protesti zapustili dvorano. Tudi Salandra je reklo, da se sicer strinja s fašisti, ne strinja pa se z njihovo moralno.

PRORAČUN URAVNOVESEN.

Rim, 18. dec. V zadnji seji glavnega proračunskega odbora je poročal posl. Suvič o dohodkih. Ugotovil je, da je državni proračun dosegel ravnotežje med dohodki in izdatki ter so se položili temelji za trajnost tega sorazmerja.

MATTEOTTIJEV PROCES.

Rim, 18. dec. Zastopstvo civilne stranke (Matteottijeve udove) v Matteottijevem procesu je prevzel prof. dr. Paoli v Firenzi.

polnjuje svoje obveznosti nasproti svoji posestrimi onstran Atlantika.

To bi bile pozitivne strani novega položaja. Negativne pa niso nič manjše. Konjenito je izkvarjeno razmerje do sovjeto. Za enkrat to seveda ne pade prehudo na tehnicu, tembolj ker tudi Zedinjene države severne Amerike protirusko politiko Austen Chamberlaina krepko podpirajo. Toda za bodočnost to ne bo rodilo boge-kako dobrih sadov. Rusija je le Rusija, ki se prebuja iz spanja in ima ogromne gospodarske resurse, pa tudi politične rezerve Zaenkrat mešajo sovjeti prav pridno kašo v Kitaju. Tam jo vzel vodstvo zadev v roki dr. Sunjatsen, s katerim se je zvezal krščanski general Fenjusjan, kateri je bil novembra meseca strmoglavl v Pekinu diktatorja Vupejluja. Ta dva kitajska rodoljuba delata popolnoma v soglasju s sovjetskim poslanikom Karahanom, da se proglaši federacija kitajskih republik z navidezno rdečo fasočo, v resnici pa bi bila skrajno nacionalistična in bi seveda v prvi vrsti zasledovala namen, da vrže iz Kitaja vse inozemce. To so stvari, nad katerimi se utegne tudi kak angleški konservativec resno zamisliti, tembolj ker Japonska nič kaj nerada ne gleda, kako se Angliji in Ameriki delajo na daljnem vzhodu težave. Konservativci so si z izgrajevanjem Singapura v bojno luko zapravili simpatije Japancev, kojih vpliv v Kitaju gotovo ni nič manjši od ruskega. Seveda se nobena juha ne skuha tako vroča, kakor je zamišljena, in ameriško-angleško sodelovanje v Pacifiku more zaenkrat držati v šahu vse daljnjevhodne sile. Toda če bi se Japonska pridružila kitajsko-ruski kombinaciji, bi se stvari na daljinjem vzhodu že v dogledni bodočnosti mogle za vse evropske velesile usodno zasukati. Treba je vedeti, da tudi med muslimanskimi rodovi v severni Afriki močno deluje izvestna protievropska propaganda in da njene niti vodijo preko Angore v Moskvo, in če hočete, v Peking ali pa še kam drugam v Aziji.

O kakšni ustaljeni smeri evropske politike se pa že zategadelj ne more govoriti, ker je notranjopolitičen položaj v Franciji postal zelo labilen. Herriot je resno obolel, tako da ne more voditi razprav v zbornici. Desnica seveda to pridno izrablja, da bi položaj zasukala v svojo korist, zdi se pa da se bo s Herriotoval bolješnijo okoril gospod Briand ali pa Loucheur, ki sta levičarja, samo da meni radikalna nego Herriot. Chamberlain pa bi mogel Francijo upreči popolnoma v voz konservativne angleške politike le, če bi se posrečilo omajati levičarski kurz. Evropska politika pa se tudi zategadelj še ne more v določno stran usmeriti, ker se ne ve, kdo bo prevzel vladu v Nemčiji. Po zadnjih poročilih se zdi, da desničari nikakor ne, ker jih centrum na noben način ne bo podpiral; levičarska kombinacija pa istotako stoji pred skoro nepremagljivimi težavami.

PPZ režim je svojo zunanj politiko naslonil popolnoma na desničarsko strugo mednarodne politike in stavi očividno največje upe na Chamberlaina in Mussolini. V interesu države je želeti, da bi si pri tem ne opekel prstov. Prijateljstvu z Mussolinijem je g. Ninčič žrtvoval interese Sušaka, oziroma jugoslovenskih interesov ob Jadranu, gospod Mussolini pa se za to ne izkazuje nič kaj hvaležnega, kajti »Stefanik« objavlja poročilo albanske vlade, ki trdi, da je vstajo v Albaniji zanetila belgrajska vlada.

Politične vesti.

+ Shod SLS v Šmihelu pri Žužemberku. V sredo jutri se je vršil v Šmihelu volivni shod SLS, na katerem je poročal bivši posl. dr. Kulovec. V Šmihelu so se pripeljali iz Žužemberka Orjunaši na dveh vozovih z namenom, da shod onemogočijo. Zborovalci pa niso imeli volje, da bi si postigli shod motiti in so Orjuncem postavili na hladni zrak. Nato se je shod nemoteno vršil. Žužemberški Polajnar, poprej neomenjen gospodar v Šmihelu, se je tresel kot šiba na vodi, ko je moral od Šmihelčanov poslušati, da jih je dovolj dolgo vodil za nos, sedaj pa je njegov čas minil.

+ Žerjav naznana »Obznanec«. Žerjavovo glasilo »Jutro« je včeraj na prvi strani na prvem mestu med brzjavci slovesno razglasilo: »Iz razgovora z aktivnim ministrom (ali dr. Cekinom) doznavata Vaš dopisnik (zopet dr. Cekin), da je vladu po enomesečnem čakanju (kako dobrodrušno!) prišla (!) do rezultata, da separatistične skupine (kdo je to?) ne želijo odgovoriti na poptušanje vlade z lojalnim postopanjem. Radi tega je vlast sklenila, da bo energično (zakaj ne pravično?) začela porabljati zakon, da se zaščiti državna avtoriteta in prepreči vsaka subverzivna agitacija.« Sedaj pa jo imamo! Enomesecni rok za poboljšanje je bil tukaj, vlast je vkljub temu, da bi tega kot vestna in poštena vlast ne smela, en mesec na grdu način popuščala, a protivladne stranke niso hotele tega razumeti in so nadalje neizjalno postopale. Sedaj pa je za poboljšanje prepozno! Konji so osedlani,

ataka se začne! Samo se bojimo, da bo dr. Žerjav pri lovu na subverzivne elemente padel s konja!

+ V celjsko-vranskem okraju so narodni elementi, kolikor pripadajo samost demokratični stranki, ozloviljeni radi kandidature šentjurškega Drotzenika. Če jim že ni povoljni nosilec kandidatne liste, laški junak Pivko, jim je še bolj odvratno, da jih stranka sili glasovati za človeka, ki je ne samo ravnokar izvršil nečedno dejanje v lastni stranki in prijadrhal s tem madežem med demokrate, nego je tudi znan kot aktiven član bivše avstrijske nemškutarije. Težko si je misliti, kako bodo starci narodni borce dr. Hrašovec, dr. Sernek, Roblek in drugi glasovali za Drotzeniga. Dr. Žerjav sprejme sicer vse in vsakega, ki pribreži v njegovo bližino, med svoje pravake, toda ponosna, narodna Savinjska dolina ni iz tega kova.

+ Krinko z obraza! Mariborski prijatelj nam piše: Naš veliki župan si rad na deva krinko popolne neodvisnosti od osovraženega dr. Cekina. Tako je baje zatrjeval na Bledu, prisegal našim pristašem in dal po vseh mogočih zvezah sporočiti našim vodivnim krogom. Za to je tudi za časa Davidovičeve vlade ostal na razpoloženju, ker se je vendar nekoliko polagalo na njegove izjave. Toda sedaj je krinka padla. Razkrinkal ga je kranjski prečanec krščanskega učiteljstva in rabelj učiteljske stalnosti Luka Jelenc na zborovanju štajerskih učiteljev, kjer je strmečemu svetu naznani, da na Štajerskem ni on (Jelenc) prečanec krščanskih učiteljev in jim jemal stalna mesta, nego mariborski veliki župan. Iz vemo tudi iz Belgrada, da je dr. Pirkmayer izmed vseh županov v državi stavljal najbolj nedemokratske in reakcionarne predloge glede volišč in to v okrajih, ki so mu dobro znani. Po 8. februarju treba tudi z mariborskim županom napraviti druge račune kakor zadnjic!

+ Oslepjeni radikali. Divjo jezo je povzročila med tukajšnjimi radikali objava kandidatne liste takozvanega »narodnega bloka«. Ta blok računa v ljubljansko-novomeškem volivnem okrožju na dva mandata, ki naj bi pripadla dr. Žerjavu in dr. Zupaniću, radi česar so tudi vezali novomeški in kočevski okraj. Ze iz Reisner-Ravniharjeve afere dobro znani »poštenjakoviči« so pa brez vednosti radikalov na tihem zvezali še notranjski in kranjski volivni okraj, kjer mislijo, da so demokratje naštrevilnejši in kjer kandidira dr. Kramer, tako da je dr. Zupanić v vsakem slučaju na dilčic. Sedaj se radikali po vseh goštih pridružajo, da se tako niso zmetili in da naj se dr. Žerjav in dr. Kramer obrišeta lepo pod nosom, če mislita, da jima bodo radikali kulkovali in jih bosta ona potegnila. Res, prav zabaven je ta znameniti »narodni blok«.

+ In tako dalje. Iz Osjeka poročajo, da je policija v torek izvršila hišno preiskavo pri predsedniku osješke organizacije HRSS Stjepanu Štefici in pri tajniku organizacije Josipu Sladiču. Oba je policija izročila sodišču.

+ Lepi izgledi za bodočnost. »Pravda« poroča, da so bili te dni iz kraljeve garde odpuščeni domov vojaki, ki so svoja leta doslužili. Odpuščeni vojaki pa niso dobili običajnih vojaških knjižic, ampak samo zasebne odpustnice, na katerih je zapisano, da se morajo 28. januarja zglasiti zopet pri svojih poveljstvih. »Pravda« vprašuje: »Zakaj se morajo vojaki vrneti k svojim polkom ravno teden dni pred volitvami?« In da je pravil: »Nehote se spominjam besed g. Marka Trifkoviča, ki je rekel na svojem potovanju po Črni gori, da bodo radikali ostali na vlasti brez ozira na rezultat volitev.«

+ Novi vladni volive. Iz Čačka poročajo belgrajski listi, da je prišlo v Čačak te dni okoli 20 novih gozdnih čuvajev, za katere ni postavljena v proračun nobena plača. Gozdarji sploh ne vedo, kam bi te čuvaje poslali na delo.

+ Za diktaturo se ogreva Pribičevič-Žerjavov »Beogradski Dnevnik« v članku »Za diktaturo«. V članku ugotavlja, da je pravih komunistov v naši državi sicer kako malo in od njihove strani ne preti državi nobena nevarnost, toda celokupna vladna opozicija da deluje v duhu boljševizma, ker je popolnoma negativna, in da se to nevarnost prepreči, je »diktatura absolutno potrebna«, kakor pravi g. Krsta Cicevare na povelje svojega gospoda Pribičeviča.

+ Umetnost vprašanje. »Hrvat« piše: »13. t. m. je slavil kralj Aleksander svojo krstno slavo. Pri tej priliki mu je čestital g. Ljuba Jovanović v imenu narodne skupščine in kralj mu je odgovoril brzojavno: Iskreno se Vam zahvaljujem za tople čestitke, izrečene mi v imenu narodne skupščine.« Sedaj nastane vprašanje: Ali obstoji Narodna skupščina ali ne? Po zakonu postane predsednik narodne skupščine, če je ta razpuščena, predsednik državnega odbora za volitve. Ljuba Jovanović pa ni čestital kralju v imenu državnega odbora, ampak v imenu skupščine in tudi kralj se mu je zahvalil za čestitke, izražene v imenu skupščine. Torej skupščina obstoji. Če pa obstoji skupščina, morajo biti tu poslanci in logično morajo uživati tudi svojo

imuniteto. Čestitka Ljube Jovanovića in kraljev odgovor sta uradna akta, iz katerih sledi, da je vlast protizakonito ukinila imuniteto poslancev.«

+ Nov ministrski kandidat P.-P. režima. V Belgrad je pozvan sarajevski avokat dr. Ivan Pavičić, bivši zastopnik Hrvatske težke stranke v Bosni ter pri zadnjih volitvah za vedno propadli kandidat stranke »Složnih Hrvatov«, da vstopi v vlast P. P. kot zastopnik bosenskih Hrvatov. Poleg Drinkovića in Šurmina rablji P.P. vlast še enega iz Bosne, ki nima za seboj ni mačkovega repa. Sam kandidat seveda opravičuje svoj korak s tem, da bo preprečil preganjanje bosenskih Hrvatov, katerih preganjanje, izgon v domovinsko občino, penzioniranje, reduciranje in slične občute enakopravnosti so in bodo vključeni na dnevnem redu. Gosпод minister je sprejema sicer vse in vsakega, toda ponosna, narodna Savinjska dolina ni iz tega kova.

+ Kandidatna lista SLS je pa le prva vložena, prva potrjena in sicer veljavna.

To je tisto hudo, kar peče Žerjavovce. Zato stresajo svoje bedarje v »Jutru« in pripovedujejo ljudem, ki jim hočejo verjeti, da je lista SLS prezgodaj vložena in zato neveljavna. Pametnim ljudem zadostuje, da ugotovimo: Listo so zastopniki SLS vložili po vseh določilih volivnega zakona in dejelno sodišče jo je potrdilo kot prvo. Dejelno sodišče pa je v tej zadevi prva, zadnja in edina instanca. Nihče ne more potrditi dejelnega sodišča izpremeniti. Glavni volivni odbor, državni odbor in verifikacijski odbor nimajo tu nobene kompetence. Njihova naloga je le, da pregledajo volivni akt, ki se je izvršil na podlagi potrjenih volivnih list.

Zanimivo je pri tem ugotoviti, da je bila še pred ljubljansko listo SLS potrjena demokratska lista v Velikem Bečkereku in demokratska lista v pirotskem okrožju. In končno so ljubljanski Žerjavovci sami vložili listo, redno so izšle »Službene Novine« z volišči.

Od človeka, ki včasih v delniški tiskarni in v prostorih »Jutrac« kaj vidi, smo zvedeli še to zanimivo, da nosi Žerjavova lista naslov: »Kandidatna lista Narodnega bloka. To je pa res nepravilno. Kajti zakon izrecno pravi, da se lista imenuje po nosilcu liste in srezkih kandidatih. Toda jutrovci imajo slabe kandidate in še slabšega nosilca, ki ga ni varno ljudem preveč debelo natiskati. Zato je nepravilen naslov liste »Narodni blok«. Da ta reč v »Narodnem bloku« ni tako nedolžna kakor izgleda, naj novemo, da sodišče leta 1920 ni dopustilo liste komunistične stranke, ki je imela v kotu samo strankino znamenje brez imena stranke.

No pa mi se nič ne hujemo, če je Žerjavova lista kljub temu potrjena. Naj presteje tudi ta gospod svoje redke ovčice. Toda svetujemo mu, naj si izmisli kako boljše agitacijsko sredstvo, kot je »neveljavnost klerikalne liste«, kajti lista SLS je veljavno potrjena kot prva.

Beležke.

Le nobene bojazni! Žerjavovci so našli v svojem srcu sočutje z nami, ker je baje SLS na Kranjskem preročeno vložila svojo kandidatno listo in bi jo mogel glavni odbor razveljaviti. Da napravimo konec sočutju in strahu, naj jim tiho na uho povemo: Je že vse prav! Razveljavljeno ne bo pri nas nič! Kot protiuslugo pa hočemo Žerjavovce opozoriti, da smo čuli iz jake verodostojnih ust, da bo dne 8. februarja vse žerjavovski listi razveljavilo — slovensko ljudstvo. Pa prav gotovo!

»Slov. narod« piše v današnji številki, da bi g. škof dr. Jeglič zdaj, ko mu je vlast obljubila 7000 Din plače na mesec, lahko prestolil v radikalno stranko, če že noče k samostalnemu demokratom. — Iz tega »sklepamo, da dobiva »Slov. narod« za svoje režimsko risanje od sedanja vlade dosten menega 7000 Din na mesec, ker bi sicer ne bil tako zavisten, in zategnel vlasti predlagamo, da mesečno podporo »Slovenskemu narodu« zviša.«

Za sovjetsko filialko je proglašil neki »skunšovani mozak« v zagrebški »Rječici«. Slovensko ljudsko stranko zaradi članka, ki smo ga objavili pred par dnevi pod naslovom »Po šestih letih«. Zagrebški žerjavovski »skunšovani mozak« pravi, da vse to ni res, kar smo mi napisali, če da je trditev o osirotelji Sloveniji samo navadna laž in »podvala«, kajti v Sloveniji se kar cedita mleko in med pod današnjo vladom. Škoda, da zagrebški demokrati »skunšovani mozak« ni davkoplacvalec v Sloveniji!

Slabo bo. Režimski listi poročajo, da bo francoski ministrski predsednik Herriot našega ministra vrnjenih zadev dr. Ninčiča sprejel v avdijenci danes v petek in predil njemu na čast tudi svečano pojedino. — Fregovor pravi: Petek — slab začetek,

Dr. Ninčič — boljševik. Režimska zagrebška »Rječica« poroča, da je prišel dr. Ninčič 14. t. m. v Pariz »jedino, da se upozna sa sadašnjim upravljačima Francuske, — da jih uveri o nepokolebljivoj privrženosti kraljevine SHS prema Francuski. — Dr. Ninčič je tedaj, če snemo verjeti »Rječici«, ne pokolebljiv v pristaš tiste francoske vlade, ki je priznal sovjetsko Rusijo. »Prema tome treba da bude radikalna kandidaciona lista poniščena na osnovu zakona o zaščiti države.«

Dober ekonomist. V novembriški številki francoskega lista »Journal des Economistes« je objavljal bržkone kakšen »ekonomist« iz Jugoslavije članek, v katerem brezprimerno hvali in v nebo povzdiguje vlast gospodov P.-P. Po vsebinu sodeč je članek napisal ali diktiral gotovo sam Rade Pašić, »économist«.

B. Sedivý.

Dijaški dan v Belgradu.

Ob prazniku Brezmadežne je želo katoliško dijaštvu v Srbiji prve plodove svojega tihega dela. Čeravno se je istega dne vršilo posvečenje in ustoličenje belgrajskoga nadškofa o. Rafaela Rodića, vendar je »Dijaški dan« ali »slava« obrnil na se največ pozornosti. — Pred kratkim dovršeni Kat. dom, ki ga je sezidal katoliški belgrajski mladini veliki prijatelj cirilometodskega gibanja, papež Pij XI., je bil nabito polne same v nedelji 7. decembra, temveč tudi v pondeljek, ko se je prireditev ponovila za tiste, ki v nedeljo niso mogli dobiti prostora.

Pri akademiji je sodelovala celokupna učenja se mladina, od ljudskošolskih »mladih junakov« pa do visokošolcev. Nastopil ni samo dijaški mešani in ženski zbor, temveč tudi dijaški orkester. Vso veličino verskega doživljanja je dobro izrazila izvanredno uspela deklamacija »Majci Mariji«. Grobna tišina je zavladala, ko je g. stud. iur. Stanko Kljajo v svojem prologu razgalil sebičnost, željo po uživanju ter nacionalno in plemensko nestrnost veri od zunanjega dijaštva in pokazal ideale kat. dijaštva v Belgradu, ki jih hoče služiti ne z besedami, temveč z dejanji. Nenavaden vtiš je napravilo predavanje g. stud. med. Šumana. V Cerkvi vidi kat. dijaštvu učiteljico vseh vrlin, v Mariji pa vzor. Obrazi so dobili radosten izraz, zlasti pravoslavnih gostov, ko so videli, kako prihaja vsaka beseda in globoke srčne potrebe in kako dobro poznava govornik staroslovenske cerkvene Marijine himne, ki jih je deloma navedel v svojem referatu. Konec je izvenel v srčni želji in pozivu k zedinjenju Jugoslovanov v eni veri.

Velicasten je bil prizor, ko so mešani zbor in v angeličke preoblečene »mlade junakinje« v originalno zamišljeni dramatičnosti pele pesem »N

poudarja, da je le ta bil tisti, ki je vodil zadrugo zanesljivo in vztrajno v njenih najhujših težavah. Sploh je pa stal zadružni vedno ob strani z dobrim nasvetom, s predavanji itd. Se potem, ko je odšel iz Šmartna ter nastopil službo kot kapiteljski vikar v Novem mestu, je zapustil zadružni velik načrt, po katerem naj dela v bodoče. Ker je zadružna težava izvršila, ji je bilo mogoče doseči uspeh, ki ga ima po petih letih. Govornik se nadalje zahvaljuje za nadvse požrtvovalno delo nesobičnemu g. dekanu, ki je zadružno marljivo podpiral ves čas ter ji pomagal, kjer je mogel. Govor g. Strmana je bil prisrčno aklamiran. Nato je govoril tukajšnji g. dekan Matej Rihar, ki opozarja s topimi hesedami vse člane in nečlane, da posvete večje zaupanje zadrugam in branilnicam in da naj kažejo večjo disciplino za te pravačne ustanove za kmečko ljudstvo in delavstvo. Navzoč so pozorno in z zanimanjem sledili lepemu in vnučenemu predavanju g. dekana. Nadalje je predaval g. dr. Basaj splošno o narodnem gospodarstvu ter o združništvi. S svojim lepo zasnovanim dnevurnim predavanjem je napravil na poslužec globok vtis. Posebno je pondarjal potrebo varčevanja ter škodljivost pljančevanja v narodnem gospodarstvu. Hitro je preteklo dopoldne. Ob treh popoldne nam je predaval istotam živinorejski instruktor g. Krištof o hitri reji živine, o dobrem in pravilnem hrmljenju in sploh o živinoreji s posebnim ozirom na mlekarstvo. Za dobro razumevanje njegovega predavanja so služile sklopitne slike. Končno je predaval še g. Gabrovšek, tajnik SLS, splošno o organizacijah ter o njih pomenu na sedanjem času. Med tem govorom je prejel g. dekan pozdravno brzojavko vsem Šmartenskim zadrugarjem od ustavnitelja zadruge g. Karola Sparhakla, kapiteljskega vikarja iz Novega mesta, v kateri želi vsem članom še v nadalje mnogo uspeha. Možje zadrugari — osvili v marljivem delu, so vzeli ta pozdrav s prisrčnim veseljem na znanje. Ker po vsakem resnem delu razvedrilo in poščena zabava dobro de, je vprizoril dramatični odsek Šmartenskega Kat prosvetnega društva komično enodejanko: Pri Mazaču. Burka, ki so jo igrali dobro pogodilo — je vse zadrugarje in ostale poslužalce spravila v dobro voljo in odkrito veselje. Petletnica naše kmetijske zadruge nam bo ostala vedno v lepem spominu.

Štajerske novice.

Seja mariborskega občinskega sveta. V torek je bila prva seja novega mariborskog občinskega sveta. Otvoril jo je župan dr. Leskovar. Na seji so razpravljali o spremembi poslovnika. Starš je bil že nad 50 let v rabi. Sprejete so bile razne spremembe o času sklicanja sej, o overovateljih, o nujnosti predlogov. Kot zadnja točka poslovnika je bil sprejet predlog, da bodi na sejah razpravnji jezik slovenščina. Nato so volili nove odseke: Na predlog dr. Jevroščka se izvolijo v I. odsek: dr. Juvan, Ozvatič, dr. Kukovec, Kovačič, Podlesnik, Tumpej, Majerič, dr. Mahleisen in Oslak. II. odsek sestavlja: Stabej, Živortnik, dr. Strmšek, dr. Kac, Tumpej, Majcen, Majerič, dr. Mühlleisen in prof. Favaj. V III. odseku so: Nekrep, Lorber, dr. Kac, Kovačič, Roglič, Selinšek, Planiček, Glaser in Klančnik. V IV. odsek so izvoljeni: dr. Jerovšek, dr. Juvan, Ozvatič, Soštarč, Bureš, Weikl, France, Roglič, Pucelj, Bahun in Pfriemer. V V. odseku so: Zmazek, Lahovič, Majcen, Podlesnik, Pucelj, Strak in Bahun. Predsednike in podpredsednike bodo odseki izvolili na seji, na katero bo župan sklical vse člane odsekov. V odsek za pragmatično predlagajo občinski svetnik Selinšek občinske svetnike: Franceta, Zmazeka, dr. Juvana, dr. Kukovca in Pucelja. Na novo se izvolijo člani kuratorija >Vesne<, o kuratoriju študijske knjižnice bo pa sklep občinski svet v prihodnji seji. Po teh volitvah je bil odobren začasnji proračun za januar in februar. Za revne otroke je odobrena božičnica na šolah v mesku 37.500 Din in za otroške vrtec 10.000 Din. Predlog glede podpore za brezposelne se je izročil oddelku, ki naj najde način razdelitve podpor. Nato se župan spominja smrti člena prejšnjega občinskega odbora dr. Rose. Občinski svet je pooblastil župana, da vodi pogajanja glede najemnine za Kiffmanovo hišo, kjer je oddala občina velikemu županu v najem za 137.000 Din letno, ker zahteva veliki župan znižanje. Župan sme najemnino tudi iznizati. Neke prošnje in predloge so bile izročene odsekom, nakar je bila seja zaključena.

Nov občinski gerent v Trbovljah. Dosejanji gerent v Trbovljah občinski glavar Ludovik Pinkava je razrešen. Za gerenta je imenovan višji nadzornik državnih železnic v P. Trbovljah.

Zadržite malih občin. V včerajšnjem tezadnem članku se je vrnila v predzad-

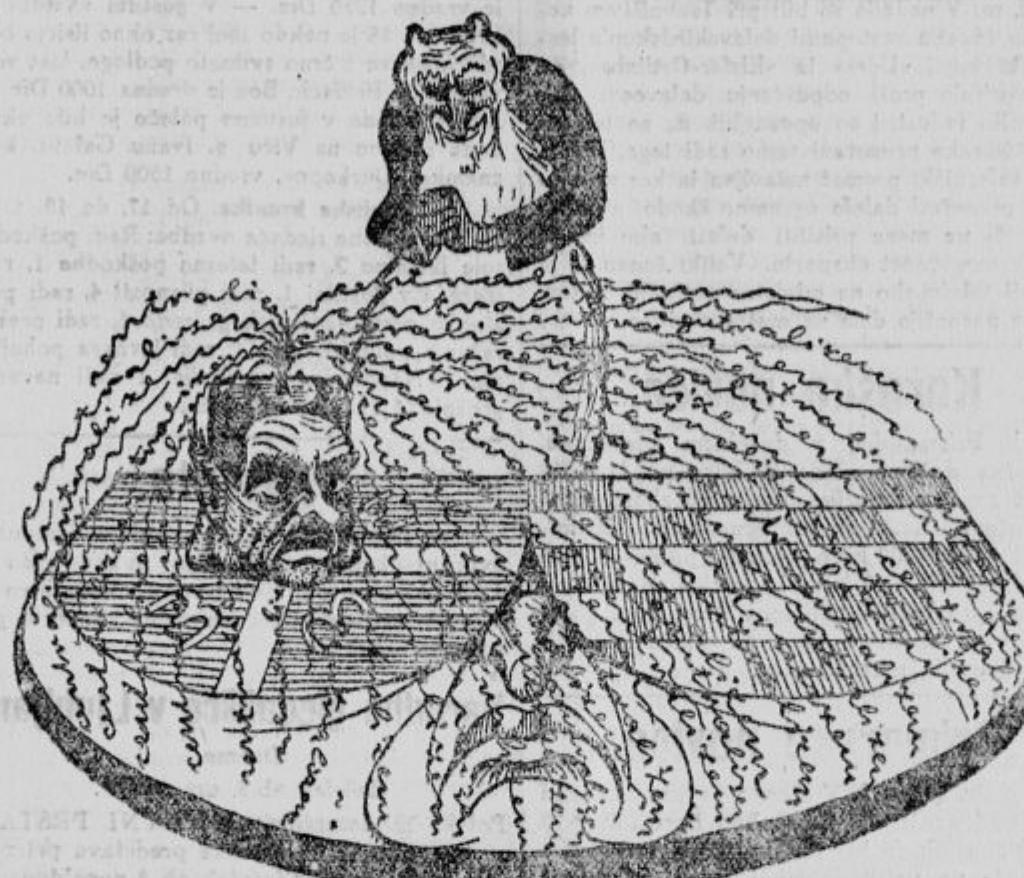
njem odstavku pomota, ki je bistvenega pomena za zmisel članka. — Glasiti se mora namreč, da spada po zakonu o okrajnih zastopih zadava o združevanju občin v kompetenco okrajnih zastopov, ne pa — kakor je bilo v članku pomota navedeno — v kompetenco političnih oblastev. — Sicer je gotovo vsak, ki je članek bral, pomota sam opazil, ker se članek ravno obrača proti poseganju političnih oblasti v avtonomem delokrogu avtonomnih korporacij.

Š Palača Pokojninskega zavoda v Mariboru. Ljubljanski pokojninski zavod bo začel spomlad 1. 1925 v Mariboru graditi novo stavbo na trgu Kralja Petra. Pročelje bo tri-

Samo do 31. decembra 1924

Vam je mogoče dobiti nagrado v golevini, ako si kupite zimsko suknjo ali obliko iz najnovejšega blaga pri tvrdki

Drago Schwab v Ljubljani.

Ko je Nikola prižgal svojo prosvetno laterno...

Dnevne novice.

Preurejanje naših srednjih šol. — Če vprašate šolnika Srbijanca, zakaj se morajo vse srednje šole v celi državi zenačiti (razen starih humanističnih), dobite največkrat odgovor, da zato, da morejo srednješolci brez ovir prestopati z zavoda enega mesta na zavod drugega, kar da velja zlasti za sinove uradnikov in častnikov, ki se morajo vsed službe seliti. Ta razlog gotovo pogostokrat čujemo. Ne zdi se nam pa, da bi dirjal. Kar se tiče gimnazijev iz Slovenije, je ta razlog brezpredmeten, naši dijaki bodo z največjo lahko premagali morebitne težkoče prestopa. Ni menda še leto tega, kar je neki realno-gimnazijec iz Ljubljane, ki je bil tudi zelo »slab« dijak, v Srbiji v enem letu dovršil sedmi in osmi razred (enega v Jagodini, drugega v Čupriji). Torej zaradi naših dijakov razlog ne velja. Če pa pride srbski dijak k nam, kar je silno redko, pa čisto lahko dobri spregled od enega ali drugega predmeta, in dordaj, menimo, se nili enemu ni dogodilo, da bi bil imel težkoče v naših šolah. Sicer smo pa mnenja: naj bodo na realnih gimnazijah vzprednice, ena po dosedjanjem tipu, druga po novem srbskem. S tem bo ustrezeno vsem! Če pride komaj en srbski dijak na 1000 slovenskih, ali naj zaradi enega tako preustrojite našo realno gimnazijo v največjo nevdojlo in skrb mnogih, zelo mnogih staršev, ki so vpisali otroke v začetku leta v dosen danojo gimnazijo. Ne razumem o tistih očetov, ki zdaj s tako slastjo udrihajo po latinsčini, zakaj niso sinov vpisali v realko, kjer ni tega predmeta? Ali pa vpisali v močansko šolo, ki bo vsled današnje preuredbe vsakakor boljša nego nižja gimnazija? Kaj vas je torej vleklo v to tolitan obsovačeno gimnazijo? — Končno naj pripomimo še enkrat, da je nam, zagovornikom dosedanja realne gimnazije vsaka politika popolnom tujja, gre nam samo za stvar, za dobrobit mladine, kakor jo mi razumemo in z nami mnogi, zelo mnogi starši.

Sumljiva oseba ali »Enkrat ste mi ušli, drugič mi ne boste!« Minil je komaj dobrih štirinajst dni, kar so nam z našega sedanega višjega šolskega sveta zatrtili, da se letos v srednjih šolah v Sloveniji ne bo nič spremenilo. Par dni pozneje se je čulo šutljanje, da se bo vendarle spremenilo. Nato je šel g. nadzornik srednjih šol osebno v Belgrad k ministru prosvete posvetovati in dokazovati moralno nemočnost sprememb med šolskim letom. Minil je teden, kar se je g. nadzornik vr-

nil z uspehom, ki smo ga javili: Preuredba naj se izvrši! In kako hitro si sledijo dogodki drug drugemu! Včeraj je že dospel naravnost od g. prosv. ministra g. inšpektor Katič, z izrečeno nalogo, da pri vseh prizadeilih zavodih pregleda, ali se preuredba že izvršuje in že pregleduje. Življenje na našem šolskem polju je res kraikočasno. G. minister P. si misli: »Enkrat ste mi ušli, drugič mi ne boste. Vam bom že pokazal! Res je, zdaj mu pa ne bomu ušli.«

Društvo jugoslovanskih tehnikov na Dunaju je poslalo ljubljanskim akademikom sledečo pismo: Tovariši! Spričo škandaloznih dogodkov, ki so se zadnje čase dogajali na naših univerzah in ki so oskrniali nihovo svetost in nedokaljivost. Vam izjavljamo svojo popolno solidarnost in svoje simpatitev. Vam obljubljamo, da bomo ostali z Vami vedno v eni vrsti, kadar bo šlo za svobodo in napredek teh naših najvišjih kulturnih ustanov.

Hustrirani >Slovenec<. Od več prijateljev v Sloveniji in izven Slovenije smo prejeli več prav lepih fotografij za ilustriranega >Slovenca<, ki jih bomo vse uporabili. Prisrčna zahvala!

Razpis stalnih nihnih mest na ljudskih šolah. Uradni list št. 118 od 18. decembra objavlja razpis 398 stalnih učnih mest na ljudskih šolah, ki spadajo pod ljubljansko oblast. Kako stalna so pod sedanjem vladu učiteljska mesta, nam je Prihjevič tekom zadnjega meseca dovolj jasno dokazal.

Ob prenestitvi g. Hurkiewicza. Gosp. polkovnik Hurkiewicz, orožniški poveljnik v Ljubljani, je premeščen v Split, na njegovo mesto pa pride iz Splita g. polkovnik Trnkovič. Pri tej priložnosti se moramo ozreti vsaj na nekatere dogodke pod poveljstvom g. Hurkiewicza, ki so razburjali našo javnost, predvsem pa orožništvo samo. Pod njim so se orožniki premeščali iz ene postaje na drugo na isti način, kakor premešča prosvetna uprava učitelje. Okrog 300 naj bi jih bilo šlo iz Slovenije dalje na jug pod pretvezo, da niso »poverljivi«. To nas spominja na vojno dobo v Avstriji, ko je bil vsak zaveden Slovenec »p. v.«. Mnogo jih je bilo tudi premeščenih iz Slovenije, ločiti so se morali od svojih družin in trpijo vsled dvojnega gospodarstva. Da jih ni šlo na isto pot na slotine, to je prekrizala bivša vladna oziroma jugoslovanski klub. Druga bolečina je bil poizkus, organizirati gospodarstvo na orožniških postajah v Sloveniji na neizvedljiv način, kakor je baje v južnih krajin običaj, da bi se na orožniških postajah redili prašiči, krave, pe-

rutnina itd. V ta namen je g. polkovnik odredil, da morajo oženjeni orožniki za orožniške samce plačevati za postajno gospodarstvo 30 kron mesečno. Toda kljub temu, da oženjeni orožniki plačujejo to sveto že 7 mesecev, ni na postajah ne prasičev, ne krav. Tretja stvar, ki je bila v spodnjo orožništvu, je polkovna delavnica na Bleiweisovi cesti v Ljubljani, v kateri so zaposleni krojači že nad 2 leti. Podnežko orožništvo se vprašuje, kaj se je v tej delavnici izdelovalo, ker iz nje še danes ni nič prejelo. G. Hurkiewicz si je prizadeval, da bi dvignil ugled in avtoritetorožništva med ljudstvom in pri oblasteh tako, kakor je bilo to v Avstriji. Ni pa zadel pravega vzroka, zato pa tudi ne pravilne in uspešne metode. Ni se zavedal, da je imel orožniški postajevodja z 20 službenimi leti v blvsi Avstriji 210 zlatih kranov mesečne plače in je znašal letni pavšal za obliko 120 zlatih kranov. Lačen in raztrgan orožnik pa v Sloveniji ne bo imel avtoritete, kakršno je želel g. Hurkiewicz. S šikaniranjem in prenestitvam že ital do skrajnosti obupanega moštva pa se to še manj dosegže. Slovenski izborni oficirji pa so ginevali kakor sneg pod solncem. Javna varnost je pa padala, čudovito padala. Prej je ostalo od orožništva neizsledenih kaznivih dejanj komaj 10 odstotkov, danes jih bo morda kakih 60. Pa temu se ni čuditi! To smo zaenkrat zabeležili zgolj raditega, da se bo ob izprenembi pri orožniškem poveljstvu vedelo, kaj misli javnost o dosedanjih razmerah.

Inženirski izpit so položili na šumarsko-gospodarski fakulteti v Zagrebu Jože Miklavžič iz Ljubljane z odličnim. Drago Kajfež iz Sela pri Kočevju z odličnim in Bogdan Zagari Brežič s prav dobrim uspehom.

Tiskarski škrt je napravil v včerajšnjem uvodniku »Klasična izobrazba in znanstveniki« v drugem stolpcu, 10 vrsta, iz »Tipa gimnazijca« »tipa gimnazije« in v prvi vrsti v tretjem stolcu iz »Formalne izobrazbe« »formalno izobrazbo«.

Iz politične službe. Okrajni komisar dr. Maršič je prestavljen iz Kamnika v Laško, okrajni komisar dr. Lovro Hacin pa iz Laškega v Kamnik.

Iz davne službe. Bivši davni upravitelj v Idriji Josip Dovetak je imenovan za arhivskega uradnika v davnem uradu v Logatu. Prestavljen sta davna upravitelja v Trebnjem Alojzij Mazgon v Mokronog in Friderik Pavlin v Novem mestu. Upokojena sta višja davna upravitelja Josip Masten v Laškem in Ivan Strmek v Ptuju.

Osebne vesti s pošte. Imenovani so za pripravnike oziroma pripravnice: Jožef Filippič v Ljubljani, Jožef Novak v Šent Juriju, Berta Terbovčeva v Pilštanju, Amalija Negovetičeva v Brežicah, Vida Stadlerjeva na Jesenicah (Gor.), Melanija Jevnikarjeva v Ljubljani, Ivanka Grimsova na Jesenicah (Gor.), Vera Plehanova v Ormožu, Frančiška Adamičeva v Rogalcu, Pavla Kavčičeva in Fr. Jakobin pri poštnem ravnateljstvu v Ljubljani; Jožica Zavrtanik v Ljubljani, Pavlina Milavec na Raketu, Nežka Andričičeva pri poštnem ravnateljstvu v Ljubljani, Marija Velepičeva, Terezija Lovšinova, Viktor Rozman, Marija Ramšakova in Marija Pompejeva na glavnem pošti v Ljubljani; Marija Žadolškova, Berita Topličeva, Alojzija Kršetova na mariborski glavni pošti; Ciril Drolc na kolodvorski pošti v Mariboru; Terezija Radovanova in Jožica Koščikova v Novem mestu; Angela Mlakarjeva v Gornji Radgoni; Jožef Vipotnik v Žalcu, Jožica Tušarjeva v Dol. Logatu; Nikolaj Puhan v Murski Soboti; Marija Klavorova v Ormožu; Leopoldina Hladnikova v Ptuju; Angela Hölblová v Prevaljah; Angela Karnovščka v Šoštanj; Ljudevit Zdovc v Tržiču; Jožica Finkova v Trbovljah; Jožica Savričeva v Mariboru; Teja Slugova v Ljubljani; Olga Župančičeva v Noyem mestu, Marija Korbarjeva v Ljubljani; Ljudmila Ahlinova v Ljubljani; Ivan Tratnik v Ljubljani; Nada Tomazičeva v Ljubljani; Jožica Jagrova v Ljubljani.

Kdaj so državni uslužbeni oproščeni plačevanje kolkovin. Clen 128 zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih pravi: Državni uslužbeni so oproščeni plačevanja dekretnih in vseh ostalih takov za vloge ali zahteve, katere se nanašajo na osebne ali rodbinske pravice po tem zakonu, kakor tudi za priloge uslužbenemu

Pri dopolnjevanju MACCI jeve zabele

Cene dopolnjenih steklenic

Štev. 0	1	2	3
Din 5 —	10 —	17 —	36 —

na se pazi na to, da se zabela iz Maggieve velike originalne steklene dopolni, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo **Maggi** zabele in nicesar drugega.

listu. Ako pa zahteva uslužbenec, da naj se mu izda odlok o zahtevi, ki se je odklonila kakor neosnovano, tedaj mora plačati zadevno pristojbino.

— Kako je treba navajati v Uradnem listu razglasene zakone, naredbe itd. V svojih dopisih in poročilih navajajo uradni zakone, naredbe, razpise, razglasitev, ki se razglasajo v Uradnem listu, vsak po svoja. Nekateri navajajo številko Uradnega lista, drugi številko, pod katero je izšel zakon (naredba) v Uradnem listu, tretji navajajo pa zoper oboje. Glede na ta različni način navajanja je včasi težko hitro poiskati zakon, naredbo itd., ki se navaja. Zato naj uradi v bodoče pri vsakem zakonu, naredbi ali kar je, označijo: 1. dan, mesec in leto zakona oziroma naredbe; 2. številko, pod katero je bil zakon (naredba) v Uradnem listu razglasen in 3. številko Uradnega lista in sicer v obliki ulomka: številko, pod katero je bil zakon (naredba) razglasen, kakor števec, številko Uradnega lista pa kakor imenovalec.

— **Trinajsta plača za sarajevske mestne uradnike.** Pomožni svet sarajevskega mestnega poglavarstva je sklenil, da izplača občina ob novem letu mestnim uradnikom enkratno dejanarno pomoč v obliki trinajstih mesečnih plač. Ta predlog je že odobril tudi veliki župan.

— **Izgredi v Imotsku.** Sadilci tobaka v Imotsku so že dalj česa pritoževali, da se njihov tobak preslabo klasificira. Ker se njihove pritožbe niso upoštevale, so sklenili, da tobaka ne bodo oddali v prodajo. Nekateri sadilci tobaka se tega sklepa niso držali in minolo soboto prinesli svoj tobak kupovalni komisiji. Na povratku domov so jih štrafkoči kmetje napadli, nakar je oblast več izmed njih zaprla. Dne 14. t. m. je pa prišlo v mesto do tisoč štrafkočih sadilcev duhana, ki so zahvalili na okrajnem glavarstvu in sodišču, da njih zaprte tovarische izpuste na svobodo. Oblast se je zaradi nezadostne žandarmerijske pomoči udala in zaprte kmete izpustila. Čakajoči štrafkoči so jih sprejeli z ovacijami in jih nosili na ramah. Naslednji dan je došlo v Imotski 50 orožnikov s kapetanom na čelu, a mir se sploh ni več kalil. Oblast je uvedla preiskavo.

— **Poštni upravi v prevdarek.** Večkrat se pripeti, da kakša brzojavka leži na pošti po en dan ali pa še več, zato ker ni naprej plačana potnina za pot od zadnje pošte do nasloviljenca, iz česar izvirajo pogoste jako neljube posledice, dostikrat tudi občutna škoda. Zlasti pridejo v poštev naznani smrtnih slučajev in pa važne trgovske zadeve. Ampak paragraf je paragraf, in tako čaka brzojav takoli časa, da ga odnese selski pismenošči, ki dostavlja pošto morda kvečjemu enkrat na teden. Marsikdo, ki brzojavlj, niti ne ve ali pa ne misli na to, da bi bilo treba plačati še kako potnino vrh navadne takse, in tako proti njegovi volji izbrzojavata nastane »kesnojava«. (Sloveničarji naj pri tem zadnjem izrazu zatisnejo oči!) Naj bi se vendar to kako drugače uredilo. Najmanj to naj bi se storilo, da bi moral vsak poštni uradnik stranko, ki hoče brzojaviti, opozoriti na eventuelno potnino; kak ključ za določitev potnine bi se morda že našel. Ali pa usi bi se napravila izjema vsaj za objave smrtnih slučajev, tako da bi se ti brzojav takoj oddajali. Toliko nervozni smo pa v teh časih tudi navadni državljanji SHS, da vsaj pri takih stvareh ne bomo radi pustili uveljavljati načela: ima vremena!

— **Smrtno ponesrečil.** Martin Leskovec, rojen 1. 1899 v Mekinjah pri Kamniku je služil v Rogatcu. Dne 11. t. m. pa je bil v Poljčanah z vozom in konji; v trenutku, ko je hotel odpeljati, ga je voz pritisnil, pri čemer je dobil take poškodbe, da je še isti dan zvečer umrl; pokopan je bil v Rogatcu. Zanimivo je, da je ravno dan pred smrtno dopolnil 25 let. Bil je pošten in veren mladenič.

— **Požar.** Iz Škofove Loke nam poročajo:

V pondeljek 15. t. m. zjutraj okoli 10 je pri

Krevsu nastal velik požar, kakršnega Ločani že niso videli več let. Vsled slabo izpeljanega dimnika se je vnele gospodarsko poslopje, ki je bilo popolnoma založeno s klapo. Tako so bili na mestu nesreča domači, starološki in pa sv. Duški gasilci. Z neumornim delom so omejili požar na goreče poslopje in obvarovali hišo, mlin, žage ter velika skladischa za žito in les.

— **Cest jim!** Za posestnika pa sreča, da požar ni nastal ponoči, sicer bi bilo vse Krevsovo posestvo — kup pepela.

— **Vlom.** V noči od pondeljka na torek so tatovi obiskali lesnega trgovca Fr. Dolencu v Stari Loki. — Prežagali so na pritličnem oknu železno omrežje, vdri v pisarno in odnesli 100.000 kron — za veselle praznike. Železne blagajne se niso lotili, morda so to odložili za prihodnjic, ko jim pride še bolj izveden svedec na pomoč.

— **Prijet morilec.** Vsem je še dobro v spominu ostuden umor Ivana Kreka v Ločnici, za katerega je izbrala njegova žena kot izvršitelja Alča. Vsi so mislili, da je najeti morilec odnesel za vedno pete pred pravico. Govorica, da je Alča ubil njegov lastni oče, se je le malokrat verjela, razblinila se je pa docela, ko so zadnji zvedeli, da Alča še živi in da je bil po povodnji celo doma. No, pa se je že znal izmkniti, našim oblastem, zgnil je zopet v Italijo. Nič slutečega so pa zagrabile italijanske oblasti in ga izročile v idrijske zapore, kadar pride v ljubljanske zapore, kjer bo počakal prihodnje porote. Delil bo usodo svoje ljubimke, Krekove žene, ki je bila obsojena na 20 let ječe.

— **Čaruga bo pomilovan?** >Zagrebški Morgen« poroča iz Belgrada, da se je minister za pravosodje dr. Lukinić odpeljal v Skoplje, da predloži kralju nekaj ukazov v podpis, med temi tudi ukaz o pomilostivosti Čaruge.

— **Lizol kot zadnja pomoč.** 20 letna Frančiška Krpelj, po lastni izpovedi do zadnjega časa učiteljica na zavodu za socialno higijeno in otroško varstvo v Ljubljani, se je v Zagrebu na klopi pred akademijo zastrupila z lizolom. Prepeljali so jo v bolnišnico. Umreti je hotela, ker je zaman iskal druge službe.

— **Porušen železniški most v Hercegovini.** Delo na mostu počasi napreduje, tako da obljubljena železniška direkcija vzpostaviti promet 20. t. m. V nedeljo so bili pri Travniškem velikem županu zastopniki delavskih skupin lesnih industrij »Ugar« in »Eisler-Ortleya«, da protestirajo proti odpuščanju delavcev. Zastopniki industrije so opozorjali, da so bili do tega koraka primorani samo radi tega, ker je ves železniški promet ustavljen in ker ne morejo prenašati daljnega ogromnega škoda, a nobeden jih ne more prisiliti delati, ako jim je vzeta mogočnost eksporta. Veliki župan se je obrnil telefonsko na ministra notranjih zadev, da se pospešijo dela na mestu nesreče.

Koroške novice.

k Primanjkljaj v deželnem proračunu. Koroška deželna vlada je letos po 11 letih prvič zopet predložila deželnemu zboru redni proračun. Izdatki so proračunani na 136 milijard 487,280.000 krov, dohodki pa na 101 milijardo 619,280.000 K; primanjkljaj znaša torej 34 milijard in 868 milijonov krov. Nad polovicu vseh izdatkov gre za plače deželnih uradnikov in nameščencev.

Primorske novice.

p Dr. Peročič. V Kopru je umrl splošno znani zdravnik vit. dr. Jakob Peročič, star 75 let. Pokojnik je bil italijanskega mišljjenja, drugače pa velik človekoljub, ki ni nikoli nikomur odrekel svoje zdravniške pomoči in navadno pa obiskoval bolnike tudi v najbolj oddaljenih vaseh.

Jutri, 20. t. m. ob 8 zvečer

posvetovanje staršev

in vseh, ki se za to vprašanje zanimajo, glede preurejevanja naših gimnazij po g. prosvetnem ministru Sv. Pribičeviču.

Kraj: Razpravna dvorana v justični palači (II. nadstr.).

Ljubljanske novice.

l) Ne pozabite nocoj na II. posvetni večer, ki se vrši v Ljudskem domu ob 8 zvečer s sledičem sporedom: 1. Godba: Mladinski dom, Ljubljana. 2. Rubinstein: Mornar; poje solistinja gdč. Slavka Saxova. 3. Deklamacija: Aleksi Santič: Novo pokolenje; deklamira akademik Miloš Stare. 4. Schubert: Pesem čolnarja v Viharesu jutro; poje akademik Joža Likovič. 5. Veliko skriptično predavanje o Dalmaciji. Predava g. prof. Mazovec. Že prvi posvetni večer je nudil obilo užitka občinstvu. Kakor upamo bo drugi večer vsestransko zadovoljiv.

l) Predstava za mladino in šole bo v dramskem gledališču danes popoldne. Vprizori se Milčinskega pravljilnega narodna igra »Mogočni prstan«. Cene so zelo znižane. Vstop na razpolago tudi odraslim.

l) Umrla je dne 18. decembra znana goštilničarka pri »Školu«. Pred škofijo in posetnica gospa Marija Zadnikar, roj. Hubad, sestra g. gledališkega intendantata Mateja Hubada. Pogrob bo v soboto ob 2 popoldne. Blagji sponzor!

l) Ameriško pozajilo za Gradeč. Newyorská tvrdka Richard in sin je obvestila graškega župana Muhiča, da prevzame mestno pozajilo v znesku dva in pol milijona dolarjev za investicije. Obresti bodo znašale 8 odstotkov, amortizacijska doba teče 30 let. — V Ljubljani bi bile razne investicije silno potrebne, toda po zaslugu dr. Zerjava imamo pri nas gerente namesto občinskega sveta, gerenti pa ne morejo niti.

l) Zaminanje mesarjev za oddajo mesa državnim zavodom. Ker se je dražba za oddajo mesa deželni bolnici, umobolnici, zavodu korigendov itd. v petih letih le enkrat razpisala in že takrat le v »Uradnem listu«, je upravičena zahteva za novi javni razpis. Mesarji so upravičeni zahtevati, da se dražba za oddajo mesa omenjenim zavodom še pred letom 1925 razpiše in ja vno razglasiti, ter že danes zagotovljajo, da bo cena najmanj za Din 4. — nižja za isto kvaliteto mesa. Zakaj? To razsodbo prepričajo javnosti!

l) Božičnico dobe vsi magistratni nameščenci, ki se bo razdelili individualno. Radovedni smo, kakšna bo ta individualna razdelitev božičnic.

l) Umrli so v Ljubljani: Marjana Zadnikar, gospodinica in hišna posestnica, 67 let. — Amalija Marija Lipar, hči železn. sprevodnika, 20 mesecev. — Fran Avbelj, sin služ. 14 let.

l) Iz gostilniškega dima. V gostilni se dogaja vse: se sklepajo kupčije in prijateljstva, se krešejo in krhajo misli in dostikrat padajo tudi klofute. Človek pravzaprav ne ve, kaj vse ga čaka v gostilni. Jakob V., posestnik iz Crne vase, je mimogrede šel v gostilno Vidmar na Ižanski cesti. V gostilni ga je pa brez povoda napadel Janez Z. in ga telebil po ustih s tako močjo, da mu je zbil dva zoba. Udarec bo precej drag.

l) Tatvine. Na gorenjskem kolodvoru so našli odprt nabiralni vagon kamniškega vlaka. Tatovi so vložili najbrž ponoči in odnesli eno vrečo fižola (98 kg) in zabol kandidov (33 kg). — Matrelu Rudolfu je bilo na Sv. Petru cesti ukradeno kolo znamke »Styria« št. 67322. Kolo je vredno 1250 Din. — V gostilni »Vitez« na Bregu št. 18 je nekdo snel raz okno lisicijo bo, rdeče barve s črno svilnato podlogo, last vloge Marije Brülfach. Boa je vredna 1000 Din. — Izpred vhoda v justično palačo je bilo ukrazeno županu na Viču g. Ivanu Galetu kolo znamke »Dürkoppe«, vredno 1500 Din.

l) Policijska kronika. Od 17. do 18. t. m. so bile vložene sledeče ovadbe: Radi poškodbute lastnine 2, radi telesne poškodbe 1, radi izgreda v gostilni 1, radi pisanosti 4, radi prestopka cestno-policijskega reda 4, radi prekoračenja policijske ure 1, radi javnega pohujanja 1. Napovedane aretacije: 1 radi nevarne grožnje, 1 radi suma tatvine.

Prosveta.

pr Drevi točno ob 8 se vrši v Unionski dvorani koncert slavnega Amar-Hin demithovega kvarteta. Vstopnice v Matični knjigarni ter na večer koncerta pri večerni blagajni.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Petak, 19. decembra: MOGOČNI PRSTAN, dijaška in mladinska predstava pri znižanih cenah. Začetek ob 3 popoldne.

Sobota, 20. decembra: MAGDA, premijera izvirne drame. — Red D.

Nedelja, 21. decembra: ob 3 pop. PRI HRA-STOVIH, ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven. — Ob 8 zvečer: DANES BOMO TICI, ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Pondeljek, 22. decembra: VERONIKA DE SENSKA. — Red F.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Petak, 19. decembra: zaprto.

Sobota, 20. decembra: RIGOLETTO. Red A.

Nedelja, 21. decembra: TOSCA, gostovanje Zdenke Zikove in Marija Šimence. — Izven.

Pondeljek, 22. decembra: zaprto.

Torek, 23. decembra: PIKOVA DAMA, gostovanje Zdenke Zikove in Marija Šimence. — Red B.

Nedelja v Narodnem gledališču. V nedeljo, dne 21. t. m. priredi Narodno gledališče v Ljubljani tri predstave in sicer v drami popoldansko ob 3. uri Meškovo dramo »Pri Hrastovih« in ob 8. uri zvečer veseloljubo »Danes bomo tiči«. Obe predstav sta ljudski predstavi pri znižanih cenah in so tudicene za parterne sedeže in loža na novo urejene. V operi pa se pojde »Tosca«, kjer gostujeta g. Zikova in g. Šimenc. Predstava se vrši ob pol 8. uri zvečer.

Narodno gledališče v Mariboru.

Petak, 19. dec.: Zaprto.

Sobota, 20. dec.: Razporokac. Ab. A.

Ljudski oder v Ljubljani

Nedelja, dne 21. decembra: REVIZOR, Gojgovska komedija v petih dejanjih. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Zakurjena dvorana. Predprodaja vstopnic, kakor običajno (glej lepake). — Humor te komedije slovi kot neprekosljiv. Korupcija, podkuševanje in lizunstvo, še vedno zelo aktualne stvari, tvorijo življentje nastopajočih oseb — samih lopov. Od mestnega poslavljajo do zadnjega kramarja ne najde človek ne enega poštenega srca. Vsled tako krutega neprestanega življana uradniških izrastkov v tem delu bi »Revizor« najbrž nikdar ne prišel med svet in na oder, da se ni za uprizoritev zavzel sam car Nikolaj II. Premiera je vzbudila v Petersburgu cel vihar ogorčenja in zgražanja, še več pa smeha in zanimanja. »Ta igra ni kar tako; vsak je dobil svojo lekcijo, jaz pa največ!« je dejal car in nasvetoval svojim ministrom, naj si »Revizorja« ogledati nikar ne zamude.

Naznanila.

Elizabetna konferenca ima danes ob 5. popoldne pri sv. Petru sej.

Božičevanje. Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Ljubljani priredi na Stefanovo, dne 26. t. m. ob 7. uri zvečer v dvorani Mestnega doma božičevanje z najraznovesnejšim sporedom. Na večeru bo sodelovala godba Dravske div. oblasti, nastopal bo

zelo agilni pevski z

Gospodarstvo.

Splošne dolžnosti davkoplăčevalcev v I. četrletju 1925.

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.)

I. Vložitev napovedi.

a Za dohodnino. Rok za vložitev napovedi za leto 1925 poteče koncem meseca januarja 1925. Do tega roka mora vsakdo vložiti napoved iz lastnega nagiba brez posebnega poziva, da se ogne zamudnim posledicam § 205 zakona o zasebnih davkih.

b Za rentnino. Hkrat z napovedjo za dohodnino je vložiti tudi napoved za rentnino. Za vložitev napovedi za rentnino ne dobi nikč posebnega poziva. Napovedi za rentnino ni treba vlagati davkoplăčevalcem, ki že plačujejo rentnino in svojega bivališča tekom leta 1924 niso izpremenili, ako se njihovi, rentnini zavezani dohodki niso pomnili.

Tiskovine za te napovedi se dobe pri davčnih oblastih in davčnih uradih.

Napovedi so po tarifni postavki 231 zakona o taksah in pristojbinah zavezane taksi po 5 Din, ki se prilepi na napoved.

Komur je nemogoče vložiti napoved v dočenem roku, naj s primerno utemeljitvijo pravočasno prosi za podaljšanje roka.

II. Naznanilo o izplačanih službenih prejemkih.

Vsakdo, kdor izplačuje službene prejemke na leto za eno osebo več nego 5000 Din, je dolžan vložiti naznanilo o izplačanih prejemkih v letu 1924. do konca meseca januarja 1925.

Za to naznanilo ni plačati nobene takse.

III. Razgrnitev predpisnih izkazov in prisilni roki.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v četrem četrletju 1924, bodo predpisni izkazi razgrnjeni prvih 15 dni meseca januarja 1925, kolikor niso bili davčni zavezanci na razgrnitve izven tega roka posebej opozorjeni.

Prizivni rok se pričenja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

IV. Jamstvo za dohodnino.

Industrijski obrati, ki so na podlagi jamstva za dohodnino, uveljavljenega s členom 155, sl. 4. finančnega zakona za leto 1924/25 pobraali dohodnino od izpremenljivih službenih prejemkov svojih nameščencev, so dolžni v IV. četrletju 1924 pobrane zneske odpromiti davčnemu uradu do 14. januarja 1925 s posebnim izkazom v dveh izvodih.

V. Davek na poslovni promet.

a) Davkoplăčevalci, katerih promet v letu 1924. ni presegal zakonito določene meje 360.000 Din in ni bil manjši od 15.000 Din; potem vse svobodne profesije ne glede na velikost opravljenega prometa, so dolžni do dne 31. januarja 1925 vložiti predpisano prijavo, da bi čakali na posebni poziv davčnega oblastva.

Napovedati je promet I. 1924.

b) Vsa podjetja, zavezana javnemu polaganju računov, družbe z omejeno zavezo in

vsi oni obrati in ona podjetja, katerih promet je presegal v minulem letu 360.000 Din, morajo voditi knjigo opravljenega prometa in predložiti najpozneje v 30 dneh po preteklu vsakega četrletja prijave ter hkratu plačati odpadajoči 1% davek na poslovni promet.

c) Davkoplăčevalci, ki so bili že v letu 1924. zavezani voditi knjigo opravljenega prometa, so dolžni predložiti prijavo in plačati davek na poslovni promet za četrtič četrletje 1924 do 30. januarja 1925.

Prijave za davek na poslovni promet so zavezane taksi 5. Din.

Davčni zavezanci, ki prijav sploh ne bi vložili ali jih ne bi vložili v določenem roku, odnosno bi napovedali manjši nego dejanski opravljeni promet, zapadejo kazni ter izgube tudi pravico pritožbe zoper odmero davka.

VI. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. februarja 1925 dospejo v plačilo direktni davki za I. četrletje 1925. Davčni uradi so upravičeni jih prisilno izterjavati, če se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in zaračunati poleg 8%nih zamudnih obresti še za opomin 4% terjanega zaostanka.

* * *

g Trgovska pogajanja z Avstrijo. Dunajski korespondenčni urad poroča, da so se jugoslovansko-avstrijska trgovska pogajanja na Dunaju dne 16. t. m. odgodila preko praznikov, da dobe članji komisij priliko za notranje razčiščenje še nerešenih točk. Dosedanja pogajanja so se raztezala na besedilo trgovske pogodbe, na tarifne dogovore v odnosu na jugoslovansko in avstrijsko carinsko tarifo, na ureditev obmejnega prometa in na dogovor glede živinskih kužnih bolezni.

g Francoska zunanja trgovina. V prvih 11 mesecih t. l. je dosegel uvoz v Francijo 51760.316 ton v vrednosti 36.014 milijonov frankov, kar pomeni napram istem razdobju lanskoga leta napredovanje za 2076.000 ton v količini ter za 7260 milijonov frankov v vrednosti. Izvoz iz Francije v prvih enajstih mesecih t. l. pa je znašal 26873.385 ton v skupni vrednosti 37412 milijonov frankov, kar je za 4792.000 ton in 10.121 milijonov frankov več kakor v istem razdobju lani. — Iz teh podatkov je razvidno, da je bila francoska zunanja trgovina v omenjenem razdobju letos aktivna v znesku 1398 milijonov frankov.

g Bilanca ameriške zunanje trgovine. V temu meseca novembra t. l. je znašal uvoz v severnoameriške Združene države 4296 milijonov dolarjev, med temi za 20 milijonov dolarjev zlata. Izvoz je v istem mesecu dosegel 494 milijonov dolarjev všeči za 7 milijonov dolarjev zlata ter za 19.4 milijona dolarjev srebra.

Borze.

18. decembra 1924.

DENAR.

Zagreb: Devize: Italija 2.8075—2.8975 (2.8810—2.9110), London 313.80—316.80 (314.3750—317.3750), Newyork 66.6250—67.6250 (66.64—67.64), Pariz 3.5650—3.6150 (3.60—3.65), Praga 2.0375—2.0575 (2.02—2.04), Dunaj 0.0036—0.0956 (0.093950—0.095950), Curih 12.9650—13.0650 (12.9850—12.9850).

Curih: Devize: Pešta 0.0070, Berlin 1.2290, (1.229—1.231), Italija 22.20 (22.22—22.27), London 24.2350 (24.23), Newyork 516.60 (516.50 do 516.80), Pariz 27.6250, Praga 15.70 (15.60 do 15.65), Dunaj 0.007275 (0.00725—0.00790), Bukareš 2.60, Sofija 3.80, Belgrad 7.70 (7.65 do 7.75).

Devize: Dunaj: Belgrad 1056, Kodanji 12.330, London 332.900, Milan 3032, Newyork 70.935, Pariz 3797, Varšava 13.610. Valute: dolari 70.460, angleški funt 331.100, francoski frank 3755, lira 3010, dinar 1051, češkoslovenska korona 2132.

Praga: Devize: Lira 145.20, Zagreb 50.55, Pariz 181.75, London 159.05, Newyork 33.90.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana: 7-odstotno investicijsko posojilo iz leta 1921 65 (denar), 2 in pol odstotna državna renta za vojno škodo 120 (denar), Celjska posojilnica d. d., Celje 210—218, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 222 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 124—130, Prva hrvačka štedionica, Zagreb 885—905, Strojne tovarne in litarne Ljubljana 130—147, Split, anon. družba za cement Portland, Split 1400—1420, 4 in po odstotne kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 89 (blago).

Zagreb: Hrvatska slavonska zemaljska hipotekarna banka 59.50, Jugoslavenska banka, Zagreb 101—103, Ljubljanska kreditna banka 223—224, Prva hrvačka štedionica, Zagreb 890—900, Slavenska řeka, Zagreb 85, Dioničko društvo za eksploatacijo drva Zagreb 75, Hrv. slav. d. d. za ind. řečera, Osijek 789, Našica 40—45, Guttmann 730, Slavonija 67, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 415—450, Združene papirnice, Vevče 90, 7-odstotno drž. inv. posojilo 65, Vojska odškodnina 124—125.

Dunaj: Živnostenska banka 830.000, Alpiane 393.000 Greinitz 153.000, Kranjska industrijska družba 840.00, Trboveljska družba 460.000, Leykam 171.000, Jugoslavenska banka 102.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 59.000, Mundus 840.000, Slavex 23.000, Slavonija 69.000.

BLAGO.

Los: Hrastovi železn. pragovi, 250, 25 × 15, fco nakladalna postaja, za komad 54. Hrastovi frizi 5, 6, 7, 8, 9, 1a, fco meja 1440. Plohi 50 mm, monte, media 23, fco meja 610. Trami 4-4, 4-5, 5-6, 5-7, 6-8, fco meja 405. Bušova 1-va, 1 m dolž., napol suha, fco nakl. alna postaja, 4 vag. 25—26 (zaklj. 25). Z to in poljski prideiki: Pšenica domaća, fco Ljubljana 420. Pšenica bačka, par. Ljubljana 470. Oves bački, fco Ljubljana 365. Koruza nova, umetno sušena, defekt, fco Ljubljana, dostavljena na dom 260. Laneno seme, fco Ljubljana 700. Krompir beli, fco nakladalna postaja 133. — **Stročnice, sadje:** Fižol ribnican, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 475. Fižol prepeličar, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 550. Fižol mandalon, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 450. Jabolčna marmelada v začiju po 12 in 24 kg 2400.

Novi Sad: Pšenica 405—412.50, koruza 175 do 185, oves 300, moka bazis 0 590; položaj neizpremenjen.

Vaša kolesa prenoviti, emajlirati in ponikljati, kakor tudi strokovno shraniti čez zimo Vam oskrbi cenó tvrdka J. GOREC, palača Ljubljanske Kreditne banke in GOSPOSVETSKA CESTA 14

Morje.

Površina cele zemlje znaša 510 milijonov štirjaških kilometrov; od tega je kopnega sveta 149 milijonov in 361 milijonov km² morja. Celina obsega 100 milijonov, morja 1400 milijonov kubičnih kvadratnih kilometrov.

Ogromne so globine morij: Največja globina v Jadranskem morju znaša 1223 m, v Sredozemskem morju 4404, v Atlantskem oceanu 8526, v Indijskem 7000 in v Tihem oceanu 9780 m. Največja morska globina znaša približno 10 km in podobna je višina največjih gora na zemlji (Himalajske gorovje). Srednja globina morij je 37000 m, srednja višina gora na celini 700 m.

V morski vodi so ogromne množine soli. Ako bi voda v morjih izhlapela, bi ostal na dnu 60 m debel sklad soli. Ako bi hoteli to sol po vsej zemlji enakomerno razprostreti, bi pokrival zemljo 47 m debela plast soli.

Ako bi pa prenesli iz morja vso sol na kopno, bi pokrila celino 150 m visoko. — Morska voda je težja od sladke, zato z večjo silo pritska na spodnje plasti morja. Ako bi tega ne bilo, bi se dvignila morska površina za 30 m in morje bi pokrilo še znaten del kopne zemlje.

Dočim vsa telesa trdega agregatnega stanjajo svoj obseg pri nižji temperaturi zmanjšujejo, ima voda obratno lastnost; njen obseg se s padanjem topoteve veča. Led je lažji od vode in ima večji obseg, zato plava na vodi. Ako ne bi bilo tega pojma in ako bi bil led težji nego voda, potem bi padal na dnu morja, jezer in rek, kopičil bi se leta za letom, dokler bi sploh ne pošla vsa voda. S tem pa bi bilo konec vsemu življenju.

Istočasno, ko površina morja zmrzuje, se delci vode pri 4 stop. C najtežji ter padajo na dno. S tem nastaja navpična cirkulacija v morju. Ta zakon, ki se imenuje anomalija, omogočuje življenje v morskih globinah. Drugega bi življenje v njih popadlo.

Morje je silno bogato na živalstvu in rastlinstvu. Samo Jadran ima 300 vrst rib, od teh je do 100 vrst vživnih. Rastlinstvo je še manj preiskano, a je istotako bogato. Alg je nad 2000 vrst. Iz alg se dobivata jed in brom. Iz drobnega morskega peska izdelujejo najlepši porcelan. Korale služijo kot dragi nakit. V morski vodi sami so vsi elementi, ki jih ima zemlja. Od vsakih 1000 delov morja je 35 delov soli, ostalo so rudnine in plini. V njej se nahajata tudi zlato in srebro. V eni toni morske vode je 1 centigram srebra in 5 centigramov zlata. Ako bi vse zlato in srebro, ki se nahaja v morju, razdelili v enakih delih na vse ljudi na zemlji, bi vsak dobil 10.000 kg srebra in 50.000 kg zlata.

Ogromen je pomen toplih morskih tokov, ki omogočuje kmetijstvo in kulturno življenje v pokrajinalah, v katerih bi drugače kraljevala večna zima. Morje odpira neovirana pota trgovini in kulturi. Veličastna je lepotna morja, dih svobode veje nad njim. Členovita morska obala je vir bogastva in kulture narodov. Cenimo naš Jadran!

Turistična in sport.

MLADINSKA SPORTNA TELESNA VZGOJA.

Moti se, kdor misli, da dosegne do dobrih sporih uspehov, če se vadi deset minut na dan. Ta kratek čas zadostuje za šolarje, ki ves

nil boš tudi svoje vezirsko mesto — za malo časa.

Kaku se ji je začel zahvaljevati, toda ona ga je ustavila:

»Ne zahvaljuj me, saj vidiš, da ne poznaš konca teh dogodkov. Morda ti je prikrit, ker bi drugače zblaznil ti in twoja žena Meritira, tista, ki je bila faraonova strežnica in mu je pela uspavanke. Poglej me, čarownik, in mi povej, kdo sem?« in sklonila se jek njemu.

Ozri se je k njej, njune oči so se srečale in on svojih ni več mogel odtrgati od nje.

»Kakor si morda uvidel nočoj, je rekel, »so tudi meni skrite stvari nekoliko znane. Kako bi se bila drugače zemlja razmajala, kako bi bili drugače večni stobi padli na moj ukaz? Toda med ljudmi istega poklicka ne sme biti skrivnosti; zato ti hočem nekaj povedati, kar si morda že sam uganil, ker sem prepričana, da tega ne boš razodel niti svojemu gospodu

dan sedijo, da se ohranijo pri zdravju, toda nikakor ne zadošča za one, ki si hočejo priboriti sportnih favoritov.

Samo vztrajna sportna telesna vzgoja pravljka k temu in samo ona privede tako daleč, da človek premaga trajno utrujenost. Sportna telesna vzgoja se razlikuje od telovadne vzgoje. Med tem ko je omejena na one, ki imajo na dan samo par minut prostih za telesne vaje, se nasprotno sportna vzgoja obrača do onih, ki imajo eden do dva dni prosta na teleden (kot n. pr. naši dijaki).

Telovadna vzgoja sestoji samo iz gotovega števila gibov, med tem ko je sportna telesna vzgoja neomejena. Vsakemu sportu odgovarja specialna tehnik, vsaki osebnosti vrsta posebnih vaj. Treba je samo mirno in preudarno začeti.

Telesna sportna vzgoja obsega različne vaje, kakor jih pač zahteva dolični sport: vaje z rokami, vaje z nogami, dihalne vaje, gibanostne vaje trupa itd. Naravno, če je le mogoče, naj se te vaje vrše na prostem. Dijak, ki čita te vrstice, bo morda protestiral, češ, da je itak že preobložen (!) z duševnim delom, kaže naj še najde časa za telesno vzgojo?

Kdor pa hoče kaj veljati v sportu, mora vse storiti, da doseže svoj cilj. In če dam nekaj nasvetov, je to v njegovem lastnem interesu. Vsi se še spominjam rezultatov letošnjih Olimpijskih iger v Parizu. Benjamina — slovenski narod — je doletela čast svetovnega prvenstva v telovadbi, a v vseh drugih panogah smo ali izostali, ali pa se nismo plasirali. Poglejmo malo narod Fincev: dosegli so svetovni sloves po svojih sportnikih.

Naši sportniki, ki bodo šli na Olimpijske igre 1. 1928., se morajo pripraviti že danes. Med srednje- in visokošolci so, gotovo taki, ki so dovolj sposobni, da stopijo neki dan v slavno falango olimpijskih prvocev. Ce se hočejo kosati z Anglo-Saksonti in Finlanclci, se morajo že danes podvreči metodični in vztrajni sportni telesni vzgoji.

Vsi oni, ki jim je resno na tem, da konkurirajo in z lavoriko slave ovenčajo sebe in svoj

narod, naj že sedaj vzgajajo svoje teleso v gibanosti in moči. Predno pa bodo postali polni atleti, bodo imeli mnogo dela.

Pa tudi oni med dijaki naših srednjih in visokih šol, ki za enkrat še ne sanjajo mednarodnih sportnih favoritov, naj posvetijo toliko prostega časa, kot je le mogoče, kot jim je dopušča njih študij, sportni telesni vzgoji. Naša mladina je vse preveč prisiljena k sedečemu življenju, o tem ni dvoma. Naj bi pa uvidela, da je pri takem življenju potrebno, da se vsaj toliko posveti sportni telesni vzgoji, da lahko konkurira z uspehom pri medsebojnih tekma, ali sploh pri tekma v domovini.

* * *

O avtomobilizmu. Iz Londona poročajo, da se jeprometni odbor Zveze narodov pečal z vprašanjem, kako odpraviti težave v mednarodnem avtomobilnem prometu. Na vse evropske države, ki so članice zveze, je poslal sledenca navodila: posebno važnost je polagati na reformo mednarodnih cestnih izkazov; priporoča se delitev sedanjega izkaza, ki velja tako za voznika kakor za voz, v dve ločeni listini, za vsakega posebej. Vozniku, ki menja voz, ne bo treba na novo okoli letati za drugim izkazom. Novi izkaz naj ne velja za eno samo potovanje v inozemstvo, temveč za več. Priporoča se prisilno zavarovanje proti jamstveni dolžnosti, enotnost signalov, na meji pa izročitev policijskih določil, ki so v tisti deli običajna. — Vlade so na vse to odgovore in se bo to dnevrila tozadovna seja. — Na klasičnem avtomobilnem dirkališču v Indianapolis v Ameriki bo letos spet tekmovanje za veliko darilo. Zgodovina teh tekem nam kaže spopolnjenje v zgradbi avtomobilnih motorjev. Za časa prvega dirkanja leta 1911. je znala vsebina cilindra še več kot 10 litrov. Ker pa dosežejo strojni danes že pri dvoliterjem cilindrski skoraj 200 km, so začeli vsebino zmeraj bolj zniževati. Pravilo je: dirkalni današnji avtomobil je jutri že navadni avto. Sedaj vozijo z dvelitersko vsebino, za leto 1926. je pa napovedana 1.5 literska. In ta za India-

nopolis napovedana vsebina bo prešla tudi na druge znamenite dirke, tako na francoski Grand Prix in na veliko darilo Evrope.

Izpred sodišča.

Nakup sumljivega blaga. Neki trgovec iz Škofjeloške okolice je kupil 12 kg ukradene konjske žime in je bil obsojen radi nakupa sumljivega blaga na 500 Din globe ali v slučaju, da ne plača globe, na 10 dni zapora. Poleg tega je moral povrniti blago in bo moral plačati še vse sodne stroške.

Kaznovana pretepača. France Vodnik, 24 letni posestnikov sin iz Zagorice, je bil obtožen, da je udaril 19. jun. letos s kosiščem po glavi Luka Peterka. Prebil mu je s silnim udarcem lobanjsko kost. Pri isti priliki pa je napadel tudi Ivana Peterka in ga je težko poškodoval na ta način, da ga je tolkel s karinom po glavi. Obtoženi Vodnik se je zagovarjal, da je bil takrat precej vinjen, nahujskan in pa, da je duševno manj vreden in v takem stanju ne odgovarja za svoja dejanja. Zdravniki so ugotovili, da je fant res duševno manj vreden, pač pa je popolnoma odgovoren za vse svoja dejanja in je še vedno odgovoren tudi kazenskemu zakonu. Na podlagi tega izreka je bil obsojen France Vodnik na 6 mescev ječe in bo moral plačati Peterki okrog 40.000 Din za zdravniško oskrbo, zmanjšano delazmožnost, bolnico in za pokvarjeno obliko. — V Hočevanje gostilni pri Sv. Valpurgi sta se sprila obtoženi France Aljaž iz Hrast pri Smledniku in njegov tovarš Janez Vehovec. Po prepisu je France Aljaž odšel iz gostilne. Počakal pa je ob cesti v zasedi svojega tovarša Vehovca, oborožen z nožem in s kolom. Ko je ta prišel, ga je napadel s kolom, nato pa ga je oklal na levu roki in mu zlomil komolec. Poškodba je težka in jo bo fant več ali menj vedno čutil. Obtoženi Aljaž je ponujal poškodovanemu tovaršu 2000 kron za bolečine in odškodnino, da bi ga ne tožil, toda zadeva se ni mogla prikriti, ker mora vsako tako poškodbo javiti tudi zdravnik.

France Aljaž, ki se je zagovarjal s silobranom, je bil obsojen radi težke telesne poškodbe na 6 tednov ječe in bo moral plačati vse stroške, takšo 50 Din in 1000 Din za bolečine.

Zasačen podstrehar. Dne 12. nov. je začila Antonija Grmekova v Šoli v Krašnji neznanca, ki je prišel iz podstrelja, kjer je pokradel več oblike in perila. Ko ga je prijela in peljala k sopru, se je ugotovilo, da se je ujet nevaren podstrehar, ki je izvrnil gotovo že več podobnih tatvin. Obtoženi se je zagovarjal, da se na dogodek sploh ne spomni, ker je bil takrat popolnoma pijan in sploh ni vedel, kje je, kod hodi in kaj dela. Ta zagovor pa ni držal, ker je obtoženi Tomaž Vučetič, po poklicu krznar, doma iz Reke, že znan kot delomrjen človek, ki raje kraje in berači kot dela, in je bil obsojen na 3 meseca težke ječe.

Dijaški vestnik.

d Počitniška zveza je razposlala podružnicam SDZ okrožnico, kjer jih poziva, da v božičnih počitnicah sklicejo občne zbrane in se v smislu sklepov počitniškega zborovanja preuredi v diaška počitniška društva, za kar so v okrožnici podrobnejša navodila in nasveti; nadalje jih je opozorila, kako naj tovariši tudi božične počitnice porabijo, predvajajo in se med seboj spoznavajo ter utrijejo prijateljstvo študentov domačega kraja, razložila jih je svoj načrt za velike počitnice, predvsem romanje v Italijo v drugi polovici avgusta, in naročila, naj še sedaj zborejo udeležence. Vsako društvo naj imenuje svojega delegata za izredni zbor Pz, ki bo v nedeljo 11. januarja ob 10.00 dopoldne v akad. domu. Če kdo okrožnice ni prejel, dobi: Počitniška zveza v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5, Akad. dom.

Polzvedovanja.

Našla se je francoska knjiga »Sainte Bible«. Dobi se pri mest. pometalu v Zvezdi.

Perilo za dame in gospode
Različno kombinirano perilo po najnižjih cenah
Primerna božična darila
M. Alešovč, Ljubljana, Cankarjevo nabr. I

Kdor da več

za priporočilo svoje tvrdke ali podjetja v kakem časopisu, kakor bi bilo to v skladu z uspehom, ki ga je dosegla reklama, naj bo uverjen, da je temu ponajveč vzrok napačno izbran način reklame. Zato je neobhodno potrebno, da se vsak trgovec ali obrtnik, pa tudi vsakdo, ki kupuje ali prodaja, obrne poprej na upravo našega dnevnika in zahteva podrobnejši pojasnil in proračun. Stranka si pri tem prihrani trud in stroške in se obvaruje češče večje škode.

DRUŠTVOM in ZASEBNIKOM

oskrbuje prevajanja, prepisovanje in ekspedicijo raznih spisov »POSREDOVATELEC«, Sv. Petra c. 23. 1

POSTREŽNIKO

spremjem za 2 dni v tednu. Oprekarska cesta 18, prtlj. Osebne zglašitve popoldne.

Radi OPUSTITVE

trgovine se od sobote, 20. t. m. naprej do Novega leta, poceni razprodajo dvokolesa, motorje, razni otroški in igračni voziki, vozički s košaro, tricikli, hvalni stroji, pneumatica itd. Ljubljana, Stari trg 28.

POZOR!

Na prostovoljni JAVNI DRAŽBI

se bo prodalo dne 26. decembra 1924 ob 10.00 dopoldne POSESTVO, obstoječe iz gospodarskega poslopja, nivoj in travnikov, skupno ali parcerirano. Zbirališče na Kamnigorici št. 3, p. št. Vid nad Ljubljano. 7953

Gumbi iz blaga

in usnja se izdelujejo najceneje v trgovini »PRI GORENJKI« — na vogalu Pogačarjevega trga in Ligarjeve ulice, poleg trgov Buzzolini.

Marijana Kump.

Male rodbine ISČE dobro in pobožno

DEKLICO

k 2 malima deklicama 4 let, ki govori perfektno tudi nemško in je volja pomagati v hiši. Nastop takoj. Naslov: Ing. Drag. Stručić, Koprivnica, Hrvatsko.

Izdaja konzorcij »Slovenec«.